

ศูนย์ฯ

ที่ กย ๐๖๑๐/ว. ๑๕๔๐๕

กรมปศุสัตว์

ถนนพญาไท เขตราชเทวี กทม. ๑๐๔๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง แผนปฏิบัติการกำจัดโรคไข้หวัดนกกระหว่างวันที่ ๑-๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการสำรวจและเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกตามมาตรการเกิดโรคในสัตว์ปีก
๒. แบบฟอร์ม รก.๑ รก.๒ และแบบสำรวจสัตว์ปีก (แบบสห.๑)

ตามที่ ๑ พญฯ นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท.คร.หักษิณ ชินวตร) ได้สั่งการในที่ประชุมการซักซ้อมมาตรการแก้ไขปัญหาโรคไข้หวัดนก โรงเรนรมิราคิดแกรนด์ กทม. เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๗ ให้ดำเนินการสำรวจสัตว์ปีกทุกครัวเรือนทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำจัดโรคไข้หวัดนกให้หมดจากประเทศไทย โดยให้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ และสิ้นสุดการดำเนินการวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ ทั้งนี้ กรมปศุสัตว์ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการปศุสัตว์จังหวัดดำเนินการดังนี้

๑. ให้จังหวัดจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติการและศูนย์ข้อมูลเรื่องโรคไข้หวัดนกโดยเฉพาะ เพื่อสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลใช้สำหรับในการควบคุมโรค

๒. ให้ดำเนินการอบรมอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน(อพปม.)และอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำตำบล(อพปต.) หรือบุคคลซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเพื่อเป็นผู้ช่วยในการดำเนินการควบคุมกำจัดโรคไข้หวัดนก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคืน habitats ป้องกันเชื้อโรค ตามแผนการเฝ้าระวังเชิงรุกของไข้หวัดนกด้วยอาการทางคลินิก ในการสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังโรค

๓. ให้จัดบุคลากรเข้าดำเนินการสำรวจและตรวจสอบสัตว์ปีก และพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคทุกครัวเรือน/หมู่บ้านที่เข้าสำรวจ หากพบสัตว์ปีกมีอาการป่วยหรือตายผิดปกติให้แจ้งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในจังหวัดเข้าดำเนินการตรวจสอบทันที

๔. ให้ดำเนินการสุ่มเก็บตัวอย่างการเฝ้าระวังเชิงรุก โดยดำเนินการด้วยวิธีการ Cloacal Swab และเจาะเลือดตรวจทางชีรัณวิทยาโดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดำเนินการตามแผนการสำรวจและเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกตามมาตรการเกิดโรคในสัตว์ปีกที่แนบมาพร้อมนี้

๕. หากพบกรณีสงสัยที่มีลักษณะอาการตามนิยามโรคหรือมีการตายกะทันหันมากกว่า ๑๐% ในหนึ่งวันหรือกรณีได้รับแจ้งผลการตรวจพบเชื้อไข้หวัดนกจากห้องปฏิบัติการให้ดำเนินการควบคุมโรคตามมาตรการที่ได้แจ้งไปแล้ว

๖. ให้รายงานการดำเนินงานตามแบบฟอร์ม รก.๑ และแบบ รก.๒ ที่ได้ปรับปรุงใหม่และแบบสำรวจสัตว์ปีก (แบบสห.๑) ตามแนบ และให้ส่งไปยังสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ทางโทรสารหมายเลข ๐-๒๖๕๓-๔๘๖๒ และ ๐-๒๖๕๓-๔๕๒๕ หรือ e-mail address: birdflu@dd.dl.go.th

หลักการและเหตุผล จากที่พบรากโรคติดต่อในประเทศอย่างต่อเนื่องของโรคไข้หวัดนกนิคกูนแรง (H5N1) ในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งรวมถึงประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านดังเดิมอนมกราคม ๒๕๖๗ เป็นต้นมา นี้ กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อกำจัดและควบคุมโรคอย่างเข้มงวดนับตั้งแต่พบรากโรคติดต่อใน รวมทั้งมีมาตรการสำรวจและเฝ้าระวังโรคในเชิงรุกเป็นระยะๆ เพื่อประเมินสถานการณ์การเกิดโรคและติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติการงานควบคุมและกำจัดโรค ซึ่งผลจากการสำรวจในรอบต่างๆ ที่ผ่านมาและสถานะการณ์ การเกิดโรคในสัตว์ปีกสามารถแบ่งเขตต่างๆ ของประเทศไทยตามภาวะการระบาดได้เป็น ๒ ลักษณะคือ

๑. เขตที่ยังคงปลดโรคไข้หวัดนกหรือถ้ามีการระบาดก็เป็นจุดเล็กๆ และโรคสงบเป็นเวลานานแล้ว ได้แก่พื้นที่ในเขตสำนักสุขศาสตร์และสุขาสามัคคี (สสอ.) ที่ ๓, ๔, ๕, ๗, ๘ และ ๙

๒. เขตที่มีการระบาดร้าวซ้าว ได้แก่พื้นที่ ๑๐๓ อำเภอ ส่วนมากในเขตสสอ.ที่ ๑,๒ และ ๖ และบาง อำเภอในสสอ.อื่นๆ

ด้วยเหตุนี้จึงมีความเหมาะสมที่จะกำหนดวิธีการสำรวจและการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้รับมูลที่สำคัญต่อการควบคุมและกำจัดโรค การจัดการการควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์ปีก และกำหนด แนวทางการเลี้ยงสัตว์ปีกที่เหมาะสมต่อไปได้

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและประเมินภาวะโรคไข้หวัดในแต่ละเขต ค้นหาโรคที่ยังอาจแฝงตัวอยู่เพื่อควบคุม กำจัดโรค และศึกษาการเปลี่ยนแปลงของเรือใบสร้างให้รับสัมภาระไข้หวัดในแต่ละพื้นที่

ผลที่คาดว่าจะได้รับ ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเทียบกับภาวะโรคไข้หวัดในแต่ละเขต เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการใน การดำเนินมาตรการในการควบคุมและกำจัดโรค การควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกภายในประเทศย่างไร ประดิษฐิภาพ ผลในระยะยาวคือภายนลังจากมีการดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในแต่ละเขตและรายต่อระดับเขต กรมปศุสัตว์สามารถที่จะประกาศเขตปลอดโรคไข้หวัดในแต่ละเขต (Zoning) ได้ตามข้อกำหนดฯ ๑๙ เพื่อสามารถเพื่อลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในระยะยาว

ผู้รับผิดชอบโครงการ สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค ทั้ง ๘ แห่ง

สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขาสามัคคี ๑-๙

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ทุกจังหวัด

๓. การเฝ้าระวังทางอาการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ สำหรับผู้ที่เดินทางกลับประเทศไทย
จากต่างประเทศ

วิธีดำเนินการ สุ่มเก็บตัวอย่าง Cloacal swab หรือมูลสัตว์ปีกเพื่อตรวจหาเชื้อไวรัส และเก็บเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ สำหรับผู้เดินทางกลับประเทศไทย

๑. พื้นที่การเก็บ

๑.๑. จังหวัดในเขตสหอุปถัมภ์ ๑.๕.๕.๗.๘ และ ๙ จำนวนตัวอย่างที่จะเก็บตามข้อกำหนดของ OIE และ EU เก็บตัวอย่างอุจจาระและเชื้อไวรัสโคโรนา ๔๕๐ ฟาร์มต่อ สหอุปถัมภ์ กระจายการเก็บตัวอย่างตามลักษณะการเลี้ยงดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ฟาร์มไก่เนื้อ ไก่พ่อแม่พันธุ์ เปิดเนื้อ เปิดพ่อแม่พันธุ์ จำนวน ๑๕๐ ฟาร์มฯละ ๒๐ ตัว

กลุ่มที่ ๒ ฟาร์มไก่ไข่ เปิดไข่ จำนวน ๑๕๐ ฟาร์มฯละ ๒๐ ตัว

กลุ่มที่ ๓ สัตว์ปีกอื่นๆ เช่น กุ้ง กุ้งเผา ไก่ชน ไก่ล่วง ไก่ล้วง ไก่พื้นบ้าน จำนวน ๑๕๐ ผู้ฯละ ๒๐ ตัว

และให้เก็บตัวอย่างมูลและเชื้อไวรัสโคโรนา ๔๕๐ ตัว เป็นจำนวนต่างหากจาก ๔๕๐ ฟาร์มที่กำหนด

๑.๒. อัตราที่พนักงานเกิดโรคไข้หวัดนกในรอบ ๒ (เขตสหอุปถัมภ์ ๑.๒ และ ๖) เนื้อเก็บตัวอย่างจากหมู่บ้านในอำเภอที่เกิดการระบาดของไข้หวัดนก หมู่บ้านละ ๒๐ ตัว

และให้เก็บตัวอย่างมูลและเชื้อไวรัสโคโรนา ๔๕๐ ตัว เป็นจำนวนต่างหากจาก ๔๕๐ ตัว เป็นจำนวนต่างหากจาก ๔๕๐ ตัวอย่างที่เก็บจากหมู่บ้าน (เอกสารแนบ ๑ : อัตราที่เกิดโรคไข้หวัดนกในรอบ ๒)

๒. การสำรวจและตัวอย่างเชื้อไวรัสไข้หวัดนก

๒.๑ การเก็บตัวอย่างเชื้อไวรัส

๒.๑.๑ ให้สหอุปถัมภ์ดำเนินการร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเก็บตัวอย่างเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ประจำพื้นที่รับผิดชอบ

๒.๑.๒ การเก็บเลือด จะนำเลือดจากหลอดเลือดดำบริเวณลำคอ เป็น หน้าแรก ของตัวอย่างจำนวน ๒๐ ตัวต่อตุ่ม (ตุ่มหมายถึงหมู่บ้าน หรือ ฟาร์ม ตามที่กำหนด) ปริมาณ ๕ ซีซี

๒.๑.๓ ดึงแกนไชริงค์ออกให้สุดเพื่อเหลือท่อนที่ว่างให้เชื่อมแยกตัว วางไชริงค์ในแผ่นอน

เพื่อให้เชื่อมแยกตัว

๒.๑.๔ บรรจุไชริงค์บรรจุในถุงพลาสติก ๒ ชั้นแยกตามฝั่งละ ๖ ตัว

๒.๑.๔ สำหรับสัตว์ที่มีไข้สูง แสดงอาการด้วยไข้สูง ไอ ไอเสีย หายใจลำบาก
พัฒนาการสัตว์แพทัยประจำภาคได้ภายใน ๒๕ ชั่วโมง ให้ยาดูรักษาที่อุณหภูมิ ๔ องศาเซลเซียส นำส่งในภาชนะ
บรรจุน้ำแข็ง

๒.๒ การตรวจตัวอย่างซึ่รั่ม

๒.๒.๑ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ หรือศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตว์แพทัยประจำภาค ดำเนินการตรวจหาแอนติบอดีตต่อไวรัสไข้หวัดนกโดยวิธีการยับยั้งการ凝聚ของเม็ดเลือดแดง
(Hemagglutination Inhibition Assay)

๒.๒.๒ รายงานผล ระดับໄตเดอร์ และจำนวนสัตว์ปีกที่พบในแต่ละระดับໄตเดอร์ ระบุ
เบยกเป็นฟาร์ม หมายกลุ่มระบบวิทยาทางสัตว์แพทัย สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ ทางโทรเลข
หมายเลข (๐๒) ๖๕๓ - ๔๕๒๑ และ (๐๒) ๖๕๓ - ๔๙๗๙ (อัตโนมัติ ๒๕ ชั่วโมง.)

๒.๓ การวิเคราะห์ระดับໄตเดอร์ ศูนย์ร้อมูลไข้หวัดนก รวมรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผล เป็น
รายฟาร์ม รายหมู่บ้าน รายอำเภอ รายจังหวัด และภาพรวมของแต่ละเขต นำเสนอผลการวิเคราะห์แก่ผู้บริหาร
กรมปศุสัตว์โดยเร็ว

๓. การสำรวจหาเชื้อไวรัสไข้หวัดนกในพื้นที่

๓.๑ การเก็บตัวอย่าง cloacal swab หรือ นูลสัตว์ปีก

๒.๑.๑ ให้ สสอ. ดำเนินการร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเก็บ cloacal swab หรือ
นูลของสัตว์ปีก จากสัตว์ปีก ๕ ตัวรวมเป็น ๑ ตัวอย่าง บรรจุในกระติกบรรจุน้ำแข็งในหลอด virus transporting
medium (VTM) หลอดเดียวกัน บรรจุหลอดในถุงพลาสติก ๒ ชิ้น ระบุชื่อฟาร์มและจังหวัด นำส่งสถาบัน
สุขภาพสัตว์แห่งชาติ หรือศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตว์แพทัยประจำภาค ภายใน ๔๘ ชั่วโมง นำส่งในกระติก
บรรจุน้ำแข็ง

๓.๒ การตรวจหาเชื้อไวรัสไข้หวัดนก

๒.๒.๑ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ หรือศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตว์แพทัยประจำภาค ดำเนินการตรวจแยกเชื้อไวรัสไข้หวัดนกตามวิธีการมาตรฐานของ OIE

๒.๒.๒ คัดเลือกเชื้อไวรัสที่แยกได้(บางตัวอย่าง)มาวิเคราะห์ลำดับนิวคลีโอไทด์เพื่อ
ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมของเชื้อไวรัส

๒.๒.๓ รายงานผลการแยกเชื้อรายฟาร์ม ห้องที่ให้ผลบวกและลบ ที่กลุ่มระบบวิทยา
ทางสัตว์แพทัย ศศบ. ทางโทรสารหมายเลข (๐๒) ๖๕๓ - ๔๕๒๑ และ (๐๒) ๖๕๓ - ๔๙๗๙ (อัตโนมัติ ๒๕
ชั่วโมง.)

๒.๒.๔ การวิเคราะห์ผลการแยกเชื้อ ศูนย์ร้อมูลไข้หวัดนก รวมรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผล เป็น
รายฟาร์ม รายอำเภอ รายจังหวัด และภาพรวมของแต่ละโภคภัย นำเสนอผลการวิเคราะห์แก่ผู้บริหาร กรมปศุสัตว์

๓. การเฝ้าระวังทางอาการตลอดไปโดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทุกจังหวัด สำนักงานสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ ๑-๙

วิธีดำเนินการ สุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab หรือมูลสัตว์ปีกเพื่อตรวจหาเชื้อไวรัส และเก็บเชื้อไวรัสจากสัตว์ปีกเพื่อตรวจหาแอนติบอดีตต่อเชื้อไวรัสไข้หวัดนก ดังนี้

๑. ที่มาที่มาที่มา

๑.๑ จังหวัดในเขตสหอุปถัมภ์ ๓.๕,๕,๗,๘ และ ๙ จำนวนตัวอย่างที่จะเก็บตามข้อกำหนดของ OIE และ EU เก็บตัวอย่างอุบัติราษฎร์และเชื้อริมจากสัตว์ปีก ๔๕๐ ฟาร์มต่อ สหอุปถัมภ์ กระจายการเก็บตัวอย่างตามลักษณะการเลี้ยงดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ฟาร์มไก่เนื้อ ไก่พ่อแม่พันธุ์ เปิดเนื้อ เปิดพ่อแม่พันธุ์ จำนวน ๑๕๐ ฟาร์มฯละ ๒๐ ตัว

กลุ่มที่ ๒ ฟาร์มไก่ไข่ เปิดไข่ จำนวน ๑๕๐ ฟาร์มฯละ ๒๐ ตัว

กลุ่มที่ ๓ สัตว์ปีกอื่นๆ เช่นนกกระใจ กะทูน ไก่ลุง ไก่ลุงย่าง นกสวยงาม ไก่พื้นบ้าน จำนวน ๑๕๐ ผู้ฯละ ๒๐ ตัว

และให้เก็บตัวอย่างมูลและเชื้อริมจากเป็ดไก่ทุกตัว ผู้ฯละ ๒๐ ตัว และตัวอย่างเชื้อริม ๑๕ ตัว เป็นจำนวนต่างหากจาก ๔๕๐ ฟาร์มที่กำหนด

๑.๒ ๙๙ จำนวนที่พับการเกิดโรคไข้หวัดนกในรอบ ๒ (เขตสหอุปถัมภ์ ๑,๒ และ ๖) ให้เก็บตัวอย่างจากทุกหมู่บ้านในอำเภอที่เกิดการระบาดของไข้หวัดนก หมู่บ้านละ ๒๐ ตัว และให้เก็บตัวอย่างมูลและจากเป็ดไก่ทุกตัว ผู้ฯละ ๒๐ ตัว และตัวอย่างเชื้อริม ๑๕ ตัว เป็นจำนวนต่างหากจาก ๙๙ ตัวอย่างที่เก็บจากทุกหมู่บ้าน (เอกสารแนบ ๑ : อำเภอที่เกิดโรคไข้หวัดนกในรอบ ๒)

๒. การสำรวจระดับแอนติบอดีตต่อเชื้อไวรัสไข้หวัดนก

๒.๑ การเก็บตัวอย่างเชื้อริม

๒.๑.๑ ให้สหอุปถัมภ์ดำเนินการร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเก็บตัวอย่างเลือดฯ-ตัวริบ ปีกในพื้นที่รับเรือเดินทาง

๒.๑.๒ การเก็บเลือด เจาะเลือดจากหลอดเลือดดำบริเวณลำคอ ปีก หรือ หน้าแรกฯ จากสัตว์ปีกจำนวน ๒๐ ตัวต่อผู้ (ผู้ที่มายืนหมู่บ้าน หรือ ฟาร์ม ตามที่กำหนด) ประมาณ ๕ ชีวี

๒.๑.๓ ดึงแกนไชริงค์ออกให้สุดเพื่อเหลือที่ว่างให้เชือมแยกตัว วางไชริงค์ในแนวนอนเพื่อให้ริบแยกตัว

๒.๑.๔ บรรจุไชริงค์บรรจุในถุงพลาสติก ๒ ชั้นแยกตามผู้ฯ-ชานุริบฟาร์ม ๒๒

๔. การเฝ้าระวังทางอาการ

๔.๑ ให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมปศุสัตว์ทุกนาย เฝ้าระวังสังเกตอาการป่วยหรือตาย นิยามของโรค โรคไข้หวัดนก (Case definition) และ/หรือ นำเข้าไว้ดังกล่าวในขณะออกปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ อย่างต่อเนื่องตลอดไป (เอกสารแนบ ๒ : การเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกด้วยอาการทางคลินิก)

๔.๒ หากมีรายตุสสงสัยให้ติดตาม และทำการสอบถามโรคหรือดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแล้วรายงานให้กรมปศุสัตว์ทราบทันที ทางโทรศัพท์หรือโทรสาร

เป้าหมายการเก็บตัวอย่าง

- ระดับปุ่ง (หมายถึงหมูบ้านหรือฟาร์ม)¹ : ชิ้นริม ๒๐ ตย. Cloacal swab ๔ ตย. (เก็บจากลักษณะปีก ๒๐ ตัว)
- สำหรับเปิดหรือห่านไอล์ทุ่ง : ชิ้นริม ๑๕ ตย. Cloacal swab ๑๒ ตย. (เก็บจากเปิด ๖๐ ตัว)
- ระดับเขต² : ๓๐๐ ปุ่งต่อหนึ่งเขต
- รวมจำนวนตัวอย่างชิ้นริมจากทั่วประเทศประมาณ ๘๐,๕๐๐ ตย. และตัวอย่าง Cloacal swab อีก ๖๕,๖๐๐ ตัวอย่าง

งบประมาณของกรมปศุสัตว์ที่จัดสรรให้เพื่อการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก

- ค่าอุปกรณ์ในการเก็บเลือด ๘๐,๕๐๐ ตย. x ๑๐ บาท เป็น ๘๐๕,๐๐๐ บาท
- ค่าตรวจหาระดับไดเตอร์ ๘๐,๕๐๐ ตย. x ๕๐ บาท เป็น ๔,๐๒๕,๐๐๐ บาท
- ค่าตรวจแยกเชื้อไวรัส ๖๕,๖๐๐ ตย. x ๕๐๐ บาท เป็น ๓๒,๖๐๐,๐๐๐ บาท
- ค่าวิเคราะห์หาลำดับนิวคลีโอไทด์ ๕๐ ตย. x ๓๐๐๐ บาท เป็น ๑๕๐,๐๐๐ บาท

รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๓๖,๙๗๐,๐๐๐ (สามล้านหกแสนเก้าแสนแปดหมื่นบาทถ้วน)